

УДК 070:004.738

Модульне проектування мережевих журнальних видань як спосіб підвищення якості сприймання контенту

Ольга Фомішина,
асист.

Київський національний
університет імені Тараса
Шевченка,

вул. Мельникова, 36/1,
04119, Київ, Україна

e-mail: fomishyna.olha@gmail.com
ORSID ID 0000-0001-9594-1206

© Фомішина О., 2018

Висвітлено теоретико-практичні аспекти функціонування модульних сіток у процесі проектування мережевих журнальних видань, зазначено вплив модульного проектування на якість сприймання контенту, структурно-композиційної організації видання, виробничого процесу.

Ключові слова: модульна сітка, модульне проектування, мережеві журнали, дизайн.

Постановка проблеми

Зважаючи на динамічний розвиток мережі Інтернет та суттєве збільшення обсягу інформації, в Україні досі не відводиться достатньої наукової уваги візуальному складнику її сприйняття. Якісна візуалізація контенту дозволяє у разі збільшити ефективність передачі інформації. Для того, щоб контролювати та керувати цим інформаційним потоком, необхідно правильно композиційно-графічно структурувати повідомлення [5].

Спосіб модульного проектування є одним з найефективніших для надання чіткої візуальної структури змісту, для створення якісного, гармонійного і функціонального макету з чітко визначеними зв'язками між елементами композиції. А правильно побудована графічна композиція видання, в свою чергу, — це і запорука коректного трактування змісту, і, певною мірою, виховання у читача естетичного смаку, почуття прекрасного і гармонії. І хоча модульна сітка і не є єдино правильним методом проектування видання, проте цілком очевидно, що вона настільки активно впливає на процес розробки та оптимізацію роботи, що заслуговує окремого розгляду в контексті візуальної комунікації.

Аналіз останніх публікацій

Проблему конструювання друкованих видань досліджували українські та зарубіжні науковці, зокрема Р. Вербовий, В. Капелев, А. Ко-

ролькова, Дж. Фелічі, А. Хелберт, Я. Чихольд, В. Шевченко та інші. Кожен з науковців формулював власні рекомендації для створення якісного видання, однак переважно це стосувалось структури книжкових, рідше — газетних видань. Моделювання журнальних видань переважно залишались поза увагою, за винятком праць Р. Вербового та В. Шевченко. Що ж до специфіки проектування мережевих видань, то зазначений пласт наукових розробок у вітчизняній науці наразі залишається малодослідженим. Частково ця проблематика висвітлена у наукових розвідках П. Салиги, однак він розглядав історіографічні аспекти електронних журналів та проводив констатуючий опис їх структурних і композиційних елементів [2]. О. Ситник у своїх дослідженнях значну увагу приділив композиційно-графічному моделюванню мережевих медій, акцентуючи увагу на новинних ресурсах [4].

Зазначимо, що сьогодні у вітчизняній науці існує прогалина у якісних дослідженнях теми модульного проектування видань, зокрема мережевих журналів. Більшість наукових розробок є закордонними, а, головне, не адаптованими для українського медіаринку, здебільшого орієнтовані на прийоми привернення уваги читача і не містять жодної практичної користі, тобто не враховують підґрунтя сприйняття інформації.

Актуальність вивчення даної теми зумовлена тим, що дослідженню проектування журнальних видань, призначених для перегляду у мережі чи на електронних носіях, не надано належної уваги, повноцінно не висвітлено проблему сприйняття читачем інформації, концентрації уваги на повідомленні, методів та способів досягнення цієї мети.

Завдання статті

Ознайомити читачів з характером впливу зовнішнього вигляду на сприйняття змісту повідомлення та показати значення модульного проектування в цьому процесі, окреслити способи модульного проектування видань, зокрема електронних журналів, а також визначити специфічні видові та типологічні ознаки обраного виду електронного видання. Для реалізації поставлених завдань нами використано методи емпіричного та теоретичного досліджень, методи класифікації, систематизації та контент-аналізу. Будуть наведені пояснення та узагальнення переваг модульного проектування, опис специфіки роботи з мережевими журналами.

Виклад основного матеріалу

Успішність видання залежить передусім від його актуальності, потреби для суспільства, якісного змісту та зручної структури. Навіть найцікавіший матеріал може залишитись непрочитаним, якщо буде некоректно чи непродумано оформлений: він просто знівелюється серед масиву інших текстів, не привернувши належної уваги читача. Саме тому актуальним є вміння розробити таке видання, яке б відповідало інформаційним та естетичним потребам суспільства.

Мета та завдання повинні визначати дизайн, який має бути логічним, а не просто набором абстрактних блоків та декоративних елементів. Необхідно, щоб структура шаблону видання створювала відчуття потоку, ритму і навіть руху. Вдала модульна сітка не тільки пов'язує всі елементи, але й створює єдине ціле, яке гармонійно представляє разом розрізнені об'єкти.

Як зазначає в своїх дослідженнях В. Капелев: «Модульна сітка — це невидимий кістяк дизайну видання, система горизонтальних і вертикальних (а іноді й діагональних та дугових) направляючих, що допомагають зорієнтувати й погодити між собою окремі елементи композиції; вона наводить у дизайні лад, робить його цілісним і пов'язує між собою всі його частини, дозволяє раціонально організувати будь-який графічний простір, будь то бланк, візитка, плакат, книга, сайт, інтер'єр, зберігаючи в усіх його елементах єдність стилю» [1].

Модульна сітка надає змісту впорядкованого, цілісного вигляду, дає змогу зберігати єдиний стиль від однієї сторінки до іншої. Також сітка задає зорові правила роботи з виданням. Накреслення сітки залежить від змісту й задуму проекту видання відповідно до обраного формату, взятого за основу. Кожна модульна сітка створюється відповідно до специфіки визначеного видання, а її структура визначається індивідуальним стилем автора, тому дизайн має практично необмежену кількість варіантів.

За визначенням Т. Седдена, «модульна сітка — це сукупність невидимих прямих ліній, вздовж довжини яких розміщені елементи сторінки, що дозволяє розміщувати дані в документі, забезпечувати візуальний зв'язок між окремими блоками і зберігати наступність дизайну при переході від однієї сторінки до іншої» [3].

Вдала структура сітки допомагає окремим елементам поєднуватися між собою. Вони будуть мати гармонійний вигляд поруч один з одним. Реальну користь сітка приносить там, де необхідно організувати різні типи контенту в одному місці [9]. Вона надає дизайнерові можливість комбінувати блокові об'єкти в єдину структуру. При проектуванні модульна сітка допомагає зберегти час за рахунок використання чіткої структури, і надалі ця структура полегшує модифікацію видання. Використання модульної сітки оптимізує роботу, тобто можна сфокусуватися на створенні змісту з використанням перевірених методів відображення інформації. Зміни, нові сторінки та матеріали можуть бути швидко додані у верстку [5].

А. Хелберт стверджує, що «жорстка структура сітки заспокоює читача» [6]. Це зумовлено тим, що вона йому візуально знайома і тому допомагає зрозуміти, як скомпоновано контент видання. Високий рівень візуальної організації дозволяє читачеві швидко орієнтуватися на шпальтах видання, що підвищує зручність його використання.

Такий підхід може накладати певні обмеження на дизайн, але часто є перевіреним і дієвим інструментом у процесі проектування. Модуль сітки («розмірний елемент, що повторюється відповідно до певного призначення чи принципу сітки...» [8]) часто визначає розміри об'єктів шаблону, що створює умови визначеності, кратності у процесі верстки.

Розглядаючи способи модульного проектування видань, зазначимо, що проектування модульних сіток — це досить творчий процес, адже дизайнер створює стиль та графічний образ об'єкта. Слід зауважити, що сітка не повинна перевершувати проектну ідею, вона має сприяти ефективному засвоєнню інформації, а всю композицію робити гармонійною та ефектною.

Перш ніж перейти до питання певних розмірних складників модульної сітки, варто сконцентруватися на тому, як буде організовано зміст видання. У зазначеному питанні найкраще підходить метод складання ескізу шаблону, щоб швидко оцінити значимість ідей [8]. Такий підхід допомагає усвідомити загальні форми й розміри об'єктів шаблону.

Модульна сітка може мати як просту, так і досить деталізовану складну структуру. Як і будь-який інший аспект дизайну, вона повинна визначатися метою створення видання [7]. Зміст визначається такими факторами, як призначення, передбачувана аудиторія, вимоги до рекламних блоків тощо. У рамках визначення змісту задається форма й структура модульної сітки [6].

Найбільш ефективним способом є використання сітки з мінімально можливою шириною модуля. Така сітка дозволяє досить чітко визначити розташування елементів у шаблоні. І, хоча в деяких сітках розмір об'єктів визначається на основі модулів, слід пам'ятати, що метою даної техніки є розміщення і організація, а не обмеження творчості.

Основою модульних сіток виступають закони пропорційності. Найпопулярніший з них — принцип «Золотого перетину», який ще у 1509 році описав математик Л. Пачолі [6]. Сенс «Золотого перетину» полягає в тому, що менша частина відрізка відноситься до більшої так, як саме ця більша частина відноситься до загальної довжини відрізка математичній пропорції — $a:b=b:(a+b)$, співвідношення сторін становить 1,61803398. Також популярним є спосіб побудови співвідношень, використовуючи квадрат: з нього можна вивести співвідношення 1:2, 2:3, 3:4. З квадрата, який входить до складу прямокутника золотого перетину, можна побудувати прямокутник з площею $\sqrt{2}$, що став основою для форматів серії А [10].

Найпростіша модульна сітка, яка входить до складу більшості модульних систем, і є сукупністю перетинів вертикальних та горизонтальних ліній, що утворюють систему прямокутників. Вертикальні

лінії сітки контролюють зовнішні та внутрішні поля, відокремлюють шпальти та визначають інтервали між ними. Горизонтальні ж лінії сітки визначають верхні та нижні поля, висоту стовпців набору, розташування заголовків та зображального матеріалу. В основу горизонтальних та вертикальних розмірів береться line-spase — кегль основного шрифту плюс розмір інтерліньяжу. Існують сітки, в основі яких є прямокутники та квадрати, та саме макет квадратного формату вважається найбільш зручним для модульної структури.

Особливості модульних сіток для мережевих журналів. Дизайн електронних видань успадкував від поліграфічного досвіду принципи композиції, роботи зі шрифтами та сіткою, та все ж він має свої суттєві відмінності. Основна різниця між застосуванням модульних сіток в мережевих журналах та в макетуванні друкованих газет та журналів полягає в тому, що:

1) для мережевих журналів головним при виборі формату є зручність сприйняття інформації, а не розмір аркуша;

2) шрифтова гарнітура має бути підібрана з урахуванням згладжування шрифтів на екранах. Кегль та інтерліньяж варто збільшити для уникнення злиття рядків;

3) «білий простір» більш важливий, ніж у поліграфії, адже якісно організовує простір і концентрує увагу на найважливішому;

4) кількість сторінок не є обмеженою, що дає змогу якісно ілюструвати всі матеріали. Важливішими є візуальні акценти — якісно структуровані короткі, але ємні тексти та великі зображення;

5) читач бачить видання за допомогою горизонтально орієнтованого монітора, відповідно, по-перше, сприймає видання розворотами, по-друге, оскільки він не в змозі повністю охопити оком вертикально орієнтовану сторінку, спочатку він бачить верхню її частину, а потім нижню (цей факт слід враховувати при проектуванні, щоб нижня частина сторінки не видалась менш насиченою, ніж верхня [3]);

6) на відміну від поліграфічної сітки, модульна сітка для езинів може бути не тільки статичною, фіксованою, але й динамічною (адже з розвитком технічного прогресу з'являється можливість перегляду даних видань і на портативних пристроях).

Також для видань, в яких використовується декілька видів тексту (основний, пояснення, текстівки, коментарі, довідки тощо), сітка будується з урахуванням розташування цих елементів і їх шрифтових характеристик.

Загалом, модульна сітка — це набір ліній, лінійок і направляючих в шаблоні, що формують модулі, які слугують каркасом для елементів дизайну. Вона може мати різний ступінь деталізованості структури залежно від функціонального призначення, цільової аудиторії, вимог до рекламних блоків тощо.

Водночас модульну систему верстки варто розглядати не як самоціль, а лише як метод, за допомогою якого можна структурно впорядкувати компонування усього матеріалу, акцентувати на пропорційності його елементів та єдиній стилістиці. Саме за такого розуміння модульна сітка виправдовує своє використання.

Використання сіток є важливим також тому, що з їх допомогою можна створити систему пропорцій і засобів для вирішення складних завдань з композицією. Як пише В. Шевченко: «Науково доведений той факт, що сприйняття інформації стає швидшим і простішим, якщо для її представлення обрана система, що розкриває зміст і логіку...» [10].

Модульні сітки для друкованих та електронних видань є досить подібними, проте мають і низку суттєвих відмінностей. Зокрема, через специфіку екранного виводу, електронні видання потребують принаймні більше простору між текстом і крупніших кеглів для попередження злиття рядків. Також новітні технології сприяють розвитку та активному впровадженню адаптивних сіток, які наразі використовують у веб-дизайні і в електронній періодиці.

Висновки

Модульна сітка — це зручний та дієвий інструмент для організації структури видання, вона також дозволяє ефективно автоматизувати рутинні процеси в верстці, водночас залишаючи більше часу на творчість та, безсумнівно, пришвидшуючи роботу загалом. Проектування модульної сітки — процес, що базується як на історичних знаннях пропорцій, так і на досвіді автора та його баченні ситуації. Саме тому структура сітки практично не має обмежень, крім відповідності її призначенню.

Кожен дизайнер створює сітку за власним алгоритмом і універсальних рецептів не існує. Проте за основу, переважно, беруть або принцип «Золотого перетину», або класичні пропорції 1:2, 2:3, 3:4 — так забезпечується гармонійність. А найбільш корисною сітка є для видань, які потребують компонування різнорідних типів змісту.

Модульні сітки для електронних журналів мають специфічні особливості завдяки носію, на якому відтворюються, однак, будуються вони за тими самими принципами, що і для друкованих видань. Основні відмінності полягають у вільнішому виборі форматів, специфіці сприйняття електронних текстів (тобто читабельність шрифту на порядок важливіша ніж декоративність), адаптивності для різних носіїв тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Капелев В. В.* Сетка интерлиньяжа как инструмент верстки: учеб. пособие / В. В. Капелев. — М.: МГУП, 2007. — 95 с.
2. *Салига П. Г.* Езини як вид електронних видань [Електронний ресурс]: наук. стаття / П. Г Салига. — К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2005. — 13 с. — Режим доступу до вид.: <http://journ.univ.kiev.ua/VSR/elib/saliga/ezine.pdf>. — Назва з екрана.

3. *Седдон Т.* Сетки. Креативные решения для графических дизайнеров / Тони Седдон. — М.: РИП-Холдинг, 2009. — 224 с.
4. *Сытник А. В.* Личностно-ориентированное композиционно-графическое проектирование новостных сайтов. / А. В. Сытник // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. — М., 2014. — №06(65) Июнь 2014. Часть II. — С.43-45.
5. *Феличи Дж.* Типографика: шрифт, верстка, дизайн / Джеймс Феличи. — СПб.: БХВ-Петербург, 2004. — 496 с.
6. Херлберт А. Модульная сетка / Аллен Херлберт — М.: Медиа, 2012. — 94 с.
7. *Чайкина М.* Принципы композиции и модульные сетки при проектировании сайтов [Электронный ресурс] / М. Чайкина — М.: UXRussia, 2011. — 57 с. — Режим доступа до вид.: <http://www.slideshare.net/fayona/user-experience-2011>. — Назва з екрана.
8. *Шевченко В. Е.* Композиція та архітектоніка друкованого видання / В. Е. Шевченко // Вісник Київського національного університету. — 2000. — №8. — С. 70-75.
9. *Шевченко В. Е.* Основні поняття, що визначають зовнішню форму друкованого видання: текст лекції для студ. Інституту журналістики / В. Е. Шевченко. — К.: Інститут журналістики, 2004. — 28 с.
10. *Шевченко В. Е.* Розмірні характеристики видань: текст лекції з курсу «Художньо-технічне редагування» / В. Е. Шевченко. — К.: Інститут журналістики, 2005. — 76 с.

REFERENCES

1. *Kapelev V. V.* (2007). *Setka interlin'jazha kak instrument verстки: ucheb. posobie* (Interlacing as an imposition tool: educational textbook). Moscow, Russia: (N. p.), P. 95. (in Russ.)
2. *Salyha P. H.* (2005). *Ezyny yak vyd elektronnykh vydan* (Ezina as a kind of electronic publications: scientific article). Kyiv, Ukraine: T. Shevchenko KNU, Institute of journalism, P. 13. Retrieved from <http://journ.univ.kiev.ua/VSR/elib/saliga/ezine.pdf>. (in Ukr.)
3. *Seddon T.* (2009). *Setki. Kreativnye reshenija dlja graficheskikh dizajnerov* (Grids. Creative solutions for graphic designers). Moscow, Russia: RIP-Holding, P. 224. (in Russ.)
4. *Sytник O. V.* (2014). *Lichnostno-orientirovannoe kompozicionno-graficheskoe proektirovanie novostnyh sajtov* (Personal-oriented composite graphic design of news sites. Actual problems of the humanities and natural sciences). Moscow, Russia: (N. p.), № 06(65), Part II, P. 43–45. (in Russ.)
5. *Felichi Dzh.* (2004). *Tipografika: shrift, verstka, dizajn* (Typography: font, layout, design). Saint-Petersburg, Russia: BHV-Peterburg, P. 496. (in Russ.)
6. *Herlbert A.* (2012). *Modul'naja setka* (Modular grid). Moscow, Russia: Media, P. 94. (in Russ.)
7. *Chajkina M.* (2011). *Principy kompozicii i modul'nye setki pri proektirovanii sajtov* (Principles of composition and modular grids in the sites design). Moscow, Russia: UXRussia, P. 57. Retrieved from <http://www.slideshare.net/fayona/user-experience-2011>. (in Russ.)
8. *Shevchenko V. E.* (2000). *Kompozytsiia ta arkhitektonika drukovanoho vydannia* (Composition and architectonics of the printed edition). Kyiv, Ukraine: Bulletin of T. Shevchenko National University of Kyiv, № 8, P. 70–75. (in Ukr.)
9. *Shevchenko V. E.* (2004). *Osnovni poniattia, shcho vyznachaiut zovnishniu formu drukovanoho vydannia: tekst lektsii dlja stud. Instytutu zhurnalistyky* (Basic concepts that determine the external form of the printed publication: the lecture text for students of Institute of journalism). Kyiv, Ukraine: Institute of journalism, P. 28. (in Ukr.)

10. *Shevchenko V. E.* (2005). *Rozmirni kharakterystyky vydan: tekst leksii z kursu «Khudozhno-tekhnichne redahuvannia» (Dimensions of editions: the lecture text on the “Artistic and technical editing course”)*. Kyiv, Ukraine: Institute of journalism, P. 76. (in Ukr.)

MODULE DESIGN OF WEB-JOURNAL PUBLICATIONS AS A WAY TO ENHANCE THE QUALITY OF CONTENT APPREHENSION

Fomishyna Olha,

Assistant

Kyiv T. Shevchenko National University

36/1 Melnykov str., 041119, Kyiv, Ukraine

e-mail: fomishyna.olha@gmail.com

ORSID ID 0000-0001-9594-1206

Despite active development of electronic mass media, compositional and graphical modelling is still paid little attention to in modern Ukrainian science. Taking into consideration that the efficiency of information apprehension depends directly on its presentation form it is worthwhile analyzing the peculiarities and quality characteristics of media visual structures, which facilitate the improvement of information arrangement and, accordingly, accuracy of information transmission. For the first time the theoretical and practical aspects of modulus net functioning in the process of designing Internet journal publications are dealt with in this article. The author describes the influence of modulus design on the quality of content apprehension in such publications, specifies the importance of modulus net in structural and compositional arrangement of publication and management of production process. Besides the article presents the system of methods of modulus design of net-journal, analyses specific typical and typological tokens of the chosen type of electronic publication.

The author also analyzed and classified the principal differences in the use of modulus nets in breadboard design of Internet journals and in breadboarding of printed newspapers and magazines. Felicitous net structure helps separate components to unite, to look in harmony, especially when it is necessary to arrange mixed content. As it is, the way of visual arrangement helps readers to find necessary information in the publication and advances usability. The limitations on modulus net technology can be imposed on net journal design, and the ways of avoiding them are also discussed.

Key words: modular grid, modular design, network magazines, design.